

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Fides.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Cap. III. De Præcepto Charitatis fidei, &c. 493

genere suo dicat illum modum operandi, quo homo ordinatè se habet respectu ultimi finis. Unde tempus mortis non potest excludere talem modum operandi.

23. Nec obstat, quod homo tempore mortis debeat habere maiorem curam suæ salutis, & proinde sequi, quod securus est, atque adeo probabiliores opiniones; quia hinc non fit, quod debeat amplecti probabiliores opiniones; nam eo ipso quod amplectitur probabiles, securus est, quod non peccet. Unde non minus curat propriam salutem, quam si amplecteretur probabiliores. Imò cum opinio probabilior non sit certa, ipsa quoque continet idem periculum; præsertim quia ex se potest esse falsa, sicuti est minus probabilis. At verum est, quod nulla continet periculum, quam nulla operatio ex opinione probabilis imputari potest, etiam ad minimum peccatum. Hæc Palqualigus.

CAPUT III.

De Præcepto Charitatis, fidei, &c.

I. BARON. II. **P** Ræcepta Charitatis, Fidei, Spei, cultus Religionis, aliarumque virtutum inter Christianos præcipuum omnino tollet, aut quod perinde est vim illis auferet, vel unum actum amoris Dei per totam vitam exigendi, etiam instante morte; quod verbis expressis tempus, & momentum non designant, quo illi actus sunt eliciendi, an vita Christiana prima institutione, an illius progressu, an ad finem.

2. Et potes cum conscientia securitate proferre, tolli à nostro Authore, vel diminui harum virtutum actus? legatur ipse, & incipiamus à fide, lib. 2. in Dec. c. 1 à n. 8.

F I D E S.

3. T A M B. Num. 8. Vel primò sermo est de actu Fidei necessario necessitate salutis, & hunc quidem semel in vita elicere satis esse, modo vidimus num. 3. (cum Sanchez, & Aragonio) eliciendus autem est, ut primum propositi sufficienter sunt articuli fidei. Et paulò post. Cum igitur actus fidei ex necessitate salutis eliciendus sit etiam, ut notant Theologi, de necessitate præcepti, quia omnia obligamur facere, quæ necessario ad nostram salutem requiruntur, consequenter ad talem actum, quamprimum scilicet possumus, (id enim videtur requirere tanta necessitas) eliciendum obligabimur.

4. Vide igitur, Baroni, an tollat actum fidei, qui non solum ait, esse eliciendum ex necessitate præcepti, verum etiam de necessitate salutis, id est (ut loquuntur Theologi, de necessitate medijs, sine quo scilicet salus nullo modo obtineri datur? Sed pergamus ad reliqua.

5. T A M B. Num. 9. Vel secundò est sermo de actu Fidei ex necessitate præcepti, quo scilicet obligamur credere ea, quæ diximus num. 5. Sane nondum obviæ habui Doctores, qui id explicando, mihi satisfecerint; Unde omnibus perpensis, subdendo tamen, ut hoc, ita & alia omnia mea S. R. E. iudicio, puto per se, & directè nunquam obligari fideles ad credenda prædicta mysteria nec implicite, nec explicitè ex vi necessitatis præcepti fidei (nam medijs simul, & præcepti jam modo dictum est, quæ ratione semel, & ad quæ mysteria credenda sit obligatio) sapissimè vero obligari per accidens ex vi aliorum præceptorum. Ratio prioris dicti est, quia ut diximus in Opus. de exped. Sacrifi. (lib. 2. cap. 2. §. 16. n. 5.) nunquam præceptum aliquod obligat, nisi sit determinatum; cum enim non possit, ut indeterminatum exire in executionem, non censetur prædictè esse completum, taleque fuisse præceptum Confessionis, ut item Communionis extra mortis articulum, antequam Ecclesia determinasset tempus Paschale, ipsidem innuimus: ex Delugo de Eucharist. d. 16. sect. 1. num. 28. & de Pœn. d. 15. sect. 3. num. 39. At

Par. III,

numquam invenimus determinatum tempus esse, quo obligemur ad prædictum, (præter illum de necessitate medijs, de quo jam dictum est num. 3.) actum fidei eliciendum, ut ex num. seq. patebit; ergo, &c. Ratio posterioris dicti est, quia multoties occurrit, debere nos ad servanda aliqua præcepta elicere quosdam actus, qui necessario supponunt prædictum actum fidei, ergo tunc per accidens, ratione scilicet actus adiuncti, obligabitur fidelis ad eliciendum prædictum actum fidei, sine quo actus per se præceptus constare nequit. Hinc ex mox dicendis à num. 11. clarius intelligitur. Hinc vides prudenter Christum Dominum præceptum per se de prædicto actu fidei non imposuisse, quia satis, superque esse iudicavit actum fidei, & necessitate, (hoc est medijs, de quò supra) salutis, & insuper alios necessario prærequisitos ad servandis, ut dictum est, alijs præceptis.

6. Num. 10. Confirmatur primo nostra sententia; ex Azor. p. 1. l. 9. c. 4. q. 1. fin. qui docet, Charitatis præceptum tunc solum obligare, quando tenemur iustificari, & non habemus aliam viam, quæ iustificari possimus; quia hoc præceptum non videtur obligare, nisi ut medium iustificationis, vel ut dispositio ad illam. Hæc ex illo. Ex quibus colligo, similiter dici posse de fidei actu, & consequenter de actu spei; ut cum de Charitate agam infra c. 2. §. 1. n. 2. hoc me remittens, rursus innuam, & infra Cap. 3. §. 2. n. 2. non teneri scilicet nos ad actum fidei, & spei, nisi quando tenemur iustificari per contritionem, & ego addo, vel per attritionem cum Sacramento &c. atque adeo ratione alterius actus Virtutis, non autem per se.

7. Num. 11. Confirmatur secundo discurrendo per aliqua tempora, quæ nobis contrarij Doctores assignare solent huius obligationis. Primum tempus, quo fideles per hos Doctores obligantur ad eliciendum actum fidei assignatur ab Azorio p. 1. l. 8. c. 27. q. 8. quando obligatur quis gratiam per peccatum amissam recuperare, tunc enim non poterit actum v. g. contritionis, vel attritionis cum perceptione Sacramenti elicere, nisi credat, ea, sine quibus constare hi actus nequeunt; nisi enim credat in Deum, spem venia ab ipso sperando, nisi credat pœnis Inferni, cuius timore v. g. attrititur, nisi credat Sacramentum Confessionis, cuius perceptione liberari à peccatis intendis; contritionem, attritionemve dictam exercere non poterit.

8. Verum quis non videt, ut ipsemet Azorius videt, & fassus est, fidei actum tunc non præcipi, nisi ratione contritionis, vel attritionis, non vero per se? nam propterea bene inferi Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 1. n. 3. fin. omittentem se tunc conterere, non peccare contra præceptum fidei, sed solum contra præceptum recuperande gratia, id quod verum est in alijs casibus, quoribus scilicet tale præceptum fidei ratione alterius actus, hoc est per accidens obligare, mox docebimus.

Num. 12. Secundum tempus assignatur ex Valentia 2. 2. d. 1. q. 2. p. 5. concl. 4. quando tenetur quis aliquid exterius facere, quod nequit commode præstare sine interno actu fidei, ut si teneatur ipsam fidem exterius confiteri. At ibid. idem Val. jam faretur, tunc non obligare præceptum fidei per se, sed ratione præcepti adiuncti, nempe confessionis exterioris. Imò addo, si quis merè exterius tunc fidem confiteretur, præstindendo ab omni actu fidei interno, jam satisfacturum, præcepto; id quod fortasse aliquibus Sanctis Martyribus accidit, quando toto animo intenti ad externam confessionem & ad tormenta patiendâ; minus ad actum internum fidei eliciendum, & cum externa confessione coniungendum, attendebant.

Num. 13. Tertium tempus simile huic esse potest, quando quis ex fidelibus obligatur iam factus capax rationis, scire prædicta mysteria, non enim commode scire ea poterit, nisi illis assentiatur; sed iam vides, id etiam esse per accidens ratione præcepti fidei.

Num. 14. Quartum tempus ex Ledesma tom. 2. sum. tr. 1. c. 8. concl. 4. assignatur semel singulis annis, quando tempus præcepti Confessionis, & Communionis instat. Sed iam tunc non erit nisi ratione præcepti adiuncti, quod si

T t

aliud

alium præceptum tunc agnoscat. *Legis, gratis agnoscat.*

Num. 15. Quintum assignatur à Val. 2. d. 1. q. 2. p. 6. conclus. 1. Articulus mortis, quia tunc se debet Fidelis fidei actibus contra daemones in tanta necessitate munire, sed re-
 lè Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 1. n. 3. id tempus reprobatur, cum nulla ratione, vel textu comprobetur.

Num. 16. Sextum assignatur ab eodem Sanchez ibid. quando quis gravem aliquem contra fidem tentationem patitur, tunc enim tempus est resistendi contrariis fidei actibus. Sed certe hoc etiam gratis dicitur. Primo, quia potest is, alio v. g. mentem divertendo, tentationi non succumbere. Ergo non habet necesse, per contrarium fidei actum ei tentationem obistere. Secundo quia nimis durum patienti tentationem fidei est, illum omnino sub mortali obligare ad contrarium actum. Certe tentatum ad odio habendum Deum non obligas ad contrarium actum amoris eliciendum, satis enim erit non consentire tentationi. Cur igitur obligabis in tentatione de fide?

9. Dices. Pone, aliquem non posse vincere tentationem contra fidem, nisi eliciendo actum contrarium, tunc is iam obligabitur ad actum fidei. Resp. tunc etiam esset per accidens, ratione subiecti sic affecti, vel certe ratione præcepti negativum de fide non abneganda, non vero ratione præcepti positivum de actu credenda de quo hic signanter cum Doctoribus loquimur. Adde primo, hunc casum fore tam rarum, ut vix possit in moralem considerationem cadere. Adde secundo, quemodo sciet tentatus talem tentationem contra fidem non posse alius remediis, aliisque virtutum actibus vinci, sed solum actu contrario fidei? quis ei id revelavit? Ergo iam apparet, per tuam doctrinam scrupulos ingeri fidelibus, & nil prætere. Meam vero in simili approbat Castrop. tom. 2. d. 1. de orat. p. 8. num. 4. qui loquens de necessitate orationis sic habet. Nota, 16 ab hac necessitate in supradictis casibus contingere, excusari, quia obligationis invincibiliter obviaveris, cum nec cognoscas gravitatem tentationis, nec periculum, nec orationis necessitatem. Sic Val. Less. Suar. Hæc Castropalaus.

Num. 17. Septimum tempus assignatur à Bañez §. 2. quæst. 12. art. 1. dub. 2. quando ad se gravi tentatio etiam in aliis materiis, tunc enim recurrendum est ad Deum, quod non potest fieri sine motu fidei circa ipsum Deum, ad quem fugi, non potest, nisi illi credatur. Sed iam vides, ut in superioribus dictum est, id esse ratione actus adiuncti.

Num. 18. Octavum denique tempus assignatur ab eodem Sanch. ibid. cum primum fides alicui sufficienter proponitur, quia cum actus fidei sit de necessitate medijs, non est ratio, cur, quam primum non amplectatur. Sed hoc certe non negatur, ut num. 8. vidimus, cum id sit ex necessitate medijs. At vero hic loquimur de necessitate præcepti dumtaxat.

Num. 19. Ex his duo illa num. 9. dicta facillè colligis, & sapienter per accidens urgere præceptum de actu fidei, & rationabiliter proinde præceptum per se, directeque exigens illum actum (præter illum ex necessitate medijs dictum num. 5. non fuisse impossibile).

Hactenus de fide. Legatur nunc lib. 2. c. 3. §. 2. ubi agitur de obligatione præcepti Charitatis.

CHARITAS.

11. TAMB. Num. 1. Laborant Doctores in assignando tempore, quo debet Fidelis ex obligatione actum positivum amoris elicere circa Deum; variaque tempora, ut varia sunt ingenia hominum, assignant. Primum tempus quod aliqui assignant, est initium usus rationis. Secundum, finis vite. Tertium, tota vita indeterminatè sumpta, ut saltem semel in ea amittitur Deus. Quartum, omnes dies festivi, in quibus debemus specialiter Deo vacare. Quintum, tempus, quo adultus suscipit Baptismum. Sextum, tempus, quo quis suscipit Eucharistiam. Septimum, quando fortè sumitur martyrium.

Octavum, quando magnum à Deo accipitur beneficium. Nonum, quando audis aliquem contra Deum blasphemare. Decimum, quando gravi urgeris tentatione, persequere te convertes.

12. Num. 2. Mihi placet doctrina Azorij tom. 1. 9. cap. 4. quæst. 1. circa finem, qui docet hoc præceptum Charitatis impossibile fuisse ob iustificationem impij, solum igitur tunc obligare, quando impius, quia sacramentum Penitentia non est in promptu, non habet aliam viam, qua se iustificet, nisi eliciat actum contrarium, omnia dilecti involvit. Consequenter igitur, & indebita ratione sua iustificationis ad actum charitatis fidei obligantur. Vide supra cap. 1. §. 1. num. 10. Vbi idem loquendi modus mihi placuit de præcepto actus fidei, & Spei. Nam per ibidem dicta & confirmantur hæc Azorij doctrina, & impugnari poterunt tempora modo assignata num. præced.

Num. 3. Confirmatur, quia licet commandi formam Doctorum doceat, dari præceptum speciale de amato Deo in illis verbis Diliges Dominum Deum tuum, & alij, tamen non ignobilis DD. docent, hoc præceptum non esse speciale, & speciale tempore implendum, sed generaliter imbutum in omnibus præceptis. Sicuti secundum præceptum de dilectione proximi non est speciale, sed in Decalogo præceptis contentum, nam propriè dicitur in his duobus præceptis, id est dilectione Dei, & proximi, universa lex pendet. & Propheta, & qui habet præcepta, servat eas, ille est qui diligit me, & plenitudo legis est dilectio. Si enim qui servat præcepta, diligit, quique diligit, servat; iam unum ex his continetur in alio, & consequenter præceptum Charitatis inditè solum, & ratione aliorum obligabit.

13. Num. 4. Probabilis ergo, & tinnissima sententia illorum, qui negant fideles initio usus rationis (Sic Castropalaus tom. 1. tr. 6. de Charitate d. 1. p. 4. n. 2. cum Azor. Val. Sanch. Suar. Coninch ab eodem cit.) Et sine vita (sic idem ibid. n. 9. cum Azor. & Sanch. ab eodem cit.) obligari ad se convertendum ad Deum, illum amanda. Patet enim eiusmodi obligationem, qua certe sua natura solum non innitur, nihil aliud est, nisi scrupulus ingerere, non quidem indoctis, quia hi ad eam obligationem minus advertunt, sed doctoribus, &c. Lege Castrop. Azor. Sanch. modo cit. Hactenus Tamb.

14. Et sanè, Baroni, quandoquidem peccatores Auctores absque dubitatione legisti, & legisti item alios DD. ex Schola S. Thomæ valde favere prædictæ doctrinæ, ne dicam, eam aperte docere, inter quos Caietanus unus ex tuis sapientissimus Thomista docet. 2. 2. q. 186. art. 2. ad hunc modum. Infra limites præceptorum communium modo servandorum, sublevar dilectio Dei super omnia, & Ioan. Henriquez Augustinianus, qui in Sum. 4. Hispanè, sed in latinum fideliter translatus sic ait. Probabilior, & magis literalis intelligentia de amore Dei est, intelligi hoc præceptum debere, transcendentaliter, respectu aliorum præceptorum, ita ut, quamvis sit ab alijs distinctum, tamen eius observantia includatur in custodia ceterorum. Quandoquidem, inquam, hæc legisti, est solum in meum Decalogi Auctorem tam duros invehentis hæc de Charitate.

Legatur denique Tamburinus lib. 2. in Decal. c. 2. §. 1. de obligatione actuum Spei.

S P E S.

15. Num. 1. Spes virtus Theologica est, &c. Duo sunt peccata commissionis contra ipsam, alterum per excessum, id est presumptio, alterum per defectum, id est desperatio.

N. 2. Dixi commissionis, nam adest etiam contra ipsam peccatum omissionis, estque omisso sperandi dicta beatitudine eo tempore, quo urget necessitas illam sperandi. Id quod